

PROGRAM KONSERWATORSKI

DOTYCZĄCY REMONTU WNĘTRZ, BUDYNKU nr 16, W KOMPLEKSIE
ZESPOŁU MAGAZYNÓW ARTYLERYJSKICH, DAWNEJ ZBROJOWNI
TWIERDZY KRAKÓW, USYTUOWANEGO PRZY UL. RAKOWICKIEJ 22
W KRAKOWIE

OPRACOWAŁ:
mgr M. Chojkowski
Kraków sierpień 2021

mgr Marcin Chojkowski
Art. Plastyk Kons. Dzieł Sztuki
31-414 Kraków, ul. Ogrodnicza 16
kom. 607-656-177

KARTA TYTUŁOWA OBIEKTU:

- Tytuł obiektu:.....Budynek magazynowy.
- Adres:.....Ul. Rakowicka 22, Kraków.
- Rodzaj obiektu:.....Wnętrza budynku od jego południowej strony.
- Materiał technika:.....Budynek murowany z cegły, z elementami konstrukcji stalowej, powierzchnie tynkowane ślusarka okienna i drzwiowa.
- Czas powstania:.....1890 r.
- Autor projektu.....Nieznany.
- Wpis do rejestru:..... [A-107-M] z dn. 15.01.2009 r.
- Właściciel (użytkownik).....Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Krakowie.
- Opracowanie programu prac konserwatorskich:.....Marcin Chojkowski, ul. Ogrodnicza 16; 31 – 444

Kraków; kontakt - tel. 607 656 177

e-mailchojkowskimarcin@wp.pl

STAN ZACHOWANIA OBIEKTU:

W chwili obecnej, stan zachowania obiektu, należy określić, jako dobry, niemniej w kwestii faktycznego stanu zachowania substancji zabytkowej, nie jest to jednoznaczne.

Wnętrze zostało zaadoptowane do potrzeb pełnionej funkcji i w związku z powyższym dodano tu sporo elementów o charakterze dekoracyjnym, które skutecznie maskują pierwotny detal.

Mowa tu o imitacji metalowych ściągów o „nitowanej” ażurowej konstrukcji i deskowaniu nałożonym na stalowe belkowanie stropu odcinkowego.

Trudno jest w chwili obecnej, jednoznacznie stwierdzić, jak zostało zamontowane deskowanie. Ma to istotny wpływ na faktyczny stan zachowania substancji zabytkowej. W przypadku mocowania na śrubach do elementów metalowych stropu, mogło powstać trwałe uszkodzenie stalowych kształtowników, stanowiących jego konstrukcję nośną. W takiej sytuacji może dojść do zwiększonego ryzyka korozji.

Jeżeli deskowanie, zostało zamocowane do wysklepków stropu, to jest to najlepsze z możliwych rozwiązań, choć może się wiązać z miejscowym uszkodzeniem ich wątku ceglanego.

Istnieje jeszcze trzecia możliwość, iż deskowanie zostało przyklejone do spodniej powierzchni belek stalowych. Jeżeli zastosowano takie rozwiązanie, to również może ono stanowić zagrożenie dla metalu, w zależności od zastosowanego środka spajającego, i sposobu jego aplikacji (punktowo, lub cało powierzchniowo),

Opisane problemy, dotyczą obecnej części reprezentacyjnej (wschodnia część), gdyż w części gospodarczej (kuchennej), strop zachowany jest w formie pierwotnej.

To samo dotyczy pomieszczenia korytarzyka biegnącego wzdłuż osi pomieszczenia po stronie północnej. Tu również zachowany jest pierwotna powierzchnia stropu. Po prawej stronie korytarzyka (patrząc od strony wejścia z głównej sali) znajdują się wejścia do pomieszczenia socjalnego i do toalety. W pomieszczeniu toalety, poziom sufitu jest obniżony ze względu na jego

funkcję, natomiast w sąsiednim pomieszczeniu socjalnym, strop odcinkowy, widoczny jest w formie pierwotnej.

Należy tu zaznaczyć, iż począwszy od pomieszczenia korytarza, układ stropu jest odwrotny (prostopadły), w stosunku do sali głównej.

Powierzchnia stropów i ścian wszystkich pomieszczeń, jest pokryta warstwą tynkową, zachowaną w dobrym stanie. Na powierzchni tynków, znajdują się stosunkowo nowe warstwy malarskie, w związku, z czym nie są widoczne żadne uszkodzenia lub pęknięcia.

W związku z powyższym, nie ma jednoznaczności, w kwestii faktycznego stanu warstw tynkowych i w ogóle czy zachowały się tynki pierwotne, czy też zostały wymienione w czasie generalnego remontu przeprowadzonego w związku z nową aranżacją (funkcją) obiektu.

Ślusarka okienna zachowana w całości. W przypadku pomieszczenia głównej sali, znajduje się w dość dobrym stanie. Zauważono tu niewielkie ogniska korozji, niestanowiące w chwili obecnej realnego zagrożenia dla substancji zabytkowej.

W przypadku obecnego pomieszczenia kuchennego, brakuje pierwotnego systemu otwierania okna uchylnego, który uległ zniszczeniu (częściowo zachowane fragmenty), w oknie na ścianie południowej (kontynuacja okien z sali głównej).

W tym samym pomieszczeniu, na ścianie zachodniej, znajduje się wejście do budynku i drugie okno. W przypadku okna na ścianie zachodniej, w jego górnej części (poniżej owalnego zwieńczenia otworu), znajduje się obudowa po urządzeniu klimatyzacyjnym, która została osadzona kosztem trzech kwater podziału.

W pomieszczeniu zaplecza kuchennego od strony wewnętrznej, oba okna do połowy wysokości, przysłonięte są płytkami ceramicznymi, co stanowi kontynuację okładziny jego ścian.

Szklenie ślusarki okiennej jest kompletne, chociaż w oknach zaplecza kuchennego, od strony zewnętrznej, zostało zamalowane. W przypadku okien tej części budynku, ich stan zachowania, jest znacznie gorszy.

W pomieszczeniu głównej sali, powierzchnia metalu pomalowana jest lakierem na kolor czarny. Warstwa lakierowa nie posiada większych ubytków.

W przypadku pomieszczenia zaplecza kuchennego warstwa lakierowa jest starsza i źle zachowana. W rozległych ubytkach warstwy farby, widoczne są ogniska silnej korozji.

Może to świadczyć, iż stan zachowania ślusarki okien w sali głównej, jest faktycznie gorszy, niż wskazuje na to obecnie widoczna powierzchnia metalu.

Do wnętrza budynku, prowadzą dwa wejścia, z których jedno traktowane, jako główne, znajduje się na wschodniej ścianie budynku (od strony głównej sali), a drugie większe, od strony tylnej (zachodniej) i jest obecnie wejściem do zaplecza kuchennego.

Pierwotnie funkcja otworów wejściowych była prawdopodobnie taka sama (zakładając, iż znajdował się tu otwór drzwiowy, a nie okienny). Czyli drzwi od strony wschodniej były zasadniczym wejściem, natomiast drugie, pełniły częściowo funkcję gospodarczą (transportową), stąd różnica wielkości obu otworów. Prawdopodobnie pierwotnie, otwór od strony wschodniej był otworem okiennym i został wtórnie przerobiony na funkcję wejściową. Dość wyraźnie, świadczy o tym pozostałość w postaci uchylnej części (podobnie jak w niektórych innych oknach, posiadających tą funkcję), jednak bez mechanizmu powodującego ograniczenie uchyłu.

Główne drzwi są stosunkowo wąskie, a znajdujące się od strony tylnej dość szerokie.

Drzwi od strony zachodniej zachowały pierwotny charakter (podziały) i znajdują się w złym stanie technicznym, natomiast drzwi „frontowe”, które są w znacznie lepszym stanie, zostały przerobione.

Zakładając, że drzwi wejścia od strony wschodniej zostały przerobione z otworu okiennego, oczywista staje się kwestia ich obecnej formy.

Jak wspomniano powyżej, stan zachowania ślusarki tych drzwi, należy określić, jako dość dobry.

W przypadku ślusarki drzwi od strony zaplecza kuchennego, ich stan jest zły. Warstwy lakierowe w znacznym stopniu (prawie w całości), uległy złuszczeniu, lub są spęcherzone, a odsłonięta powierzchnia metalu, wykazuje wysoki stopień utlenienia (korozji).

Szklenie jest niepełne. Dwa dolne rzędy podziału szprosowego (znajdujące się w połowie wysokości drzwi, gdyż dolna część jest w całości wykonana z blachy), są częściowo uzupełnione blachą, a niektóre szybki są rozbite. Całość powierzchni tych dwóch rzędów podziału, została zamalowana na kolor brunatny.

W najwyższych dwóch środkowych kwaterach naświetla drzwi, umieszczono wentylator, usuwając część podziału i dwie szyby.

Posadzki we wszystkich pomieszczeniach, są wtórne i pochodzą z czasu wcześniejszego (wcześniejszych?), remontu.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA POSTĘPOWANIA KONSERWATORSKIEGO:

Biorąc pod uwagę obecny (opisany powyżej), stan zachowania obiektu, wszelkie założenia i konkretne działania, należy poprzedzić wykonaniem badań stratygraficznych, nawarstwień na powierzchni ścian stropów i elementów ślusarki.

Dlatego też w niniejszym opracowaniu, nie umieszcza się (standardowo kolejny rozdział), postępowania konserwatorskiego w punktach, gdyż nie ma go w stanie obecnej wiedzy na temat obiektu, do czego odnieść. Postępowanie takie, należy uściślić po rozeznaniu nawarstwień technologicznych i ewentualnym rozpoznaniu faktycznego stanu zachowania obiektu, na etapie badawczym.

W chwili obecnej należy zalecić rozpoczęcie prac od wykonania badań stratygraficznych, we wspomnianym powyżej, zakresie. Pozwoli to poznać budowę technologiczną nawarstwień z ewentualnym stwierdzeniem pierwotnej kolorystyki ścian oraz stan zachowania warstw tynkowych, przy założeniu, iż są to warstwy pierwotne, gdyż mogły zostać w całości wymienione

w czasie któregoś z poprzednich remontów. Na tym etapie, należy również dokładnie sprawdzić, czy powierzchnia stropów odcinkowych była w całości (wszystkie pomieszczenia), tynkowana, w założeniu pierwotnym, czy też jest to wtórna aranżacja. Należy tu brać pod uwagę pierwotną funkcję budynku.

Następnie proponuje się zdemontowanie wszystkich elementów wtórnych (dekoracja) i odsłonięcie faktycznych elementów stalowych, co pozwoli na stwierdzenie ich stanu i podjęcie w razie konieczności działań interwencyjnych.

Jak wspomniano w poprzednim rozdziale, duże znaczenie ma również sposób montażu obecnie istniejących elementów.

Z punktu widzenia zabiegów konserwatorskich nie ma znaczenia kwestia późniejszej aranżacji wewnątrz obiektu, natomiast ważnym jest zabezpieczenie substancji zabytkowej i ewentualne przywrócenie pierwotnego charakteru (na ile jest to zgodne z przewidywaną funkcją obiektu).

Otwarte pozostają kwestie związane z prowadzeniem instalacji elektrycznych i sposobu oświetlenia pomieszczeń. Zakładając, jaki był pierwotnie charakter obiektu, nie widzi się przeciwwskazań, nawet do poprowadzenia okablowania po powierzchni tynków, ujmując go w stylizowane (przemysłówka), uchwyty. Jest to jednak kwestia pozostająca w gestii projektowej części przedsięwzięcia remontowego, związanej z jego docelowym przeznaczeniem.

W razie chowania okablowania, należy w miarę możliwości wykorzystać istniejące trasy.

Podobnie wygląda kwestia rozprowadzenia ogrzewania, z jedną uwagą, dotyczącą właściwego doboru grzejników do charakteru pomieszczenia i czasu, z jakiego pochodzi. Obecnie istniejące grzejniki, pomimo, iż są wtórne, dobrze wpisują się w charakter całości obiektu (mowa o grzejnikach żeliwnych, znajdujących się w sali głównej).

Ważną kwestią jest poddanie zabiegom konserwatorskim ślusarki okiennej i drzwiowej. W tym przypadku, należy postępować standardowo, czyli po przebadaniu stratygrafii nawarstwień, w

celu określenia pierwotnej kolorystyki, oczyścić dokładnie powierzchnię metalu i po zabezpieczeniu antykorozyjnym, pomalować we właściwym kolorze, ustalonym w trakcie badań. Szklenie należy uzupełnić, lub w razie konieczności wymienić. Należy również przywrócić pierwotne podziały szprosowe, utracone częściowo przez montaż elementów wentylacji i klimatyzacji.

Przeprojektowaniu należy poddać ślusarkę drzwi wejściowych od strony wschodniej (wejście główne).

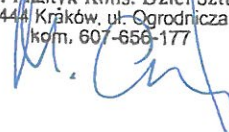
Ze względu na szerokość otworu (prawdopodobnie zaadoptowanego z otworu okiennego), proponuje się wykonać drzwi jednoskrzydłowe z podziałem szprosowym powtarzającym podziały występujące w ślusarce okiennej. Ze względów konstrukcyjnych, dolną część ślusarki drzwi można wykonać analogicznie do pierwotnych drzwi wejścia zachodniego, stosując dwustronnie blachę.

W przypadku stolarki drzwi wewnętrznych, ponieważ istniejąca jest całkiem nowa i o współczesnej formie, proponuje się wykonanie osobnego projektu.

To samo dotyczy posadzek w pomieszczeniach opisywanego obiektu. Należy tu zaznaczyć, iż obecnie położone panele podłogowe (sala główna), mające imitować podłogę drewnianą, poza faktem, że nie są drewnem, źle korespondują z charakterem obiektu i mimo wszystko, jego pierwotną funkcją.

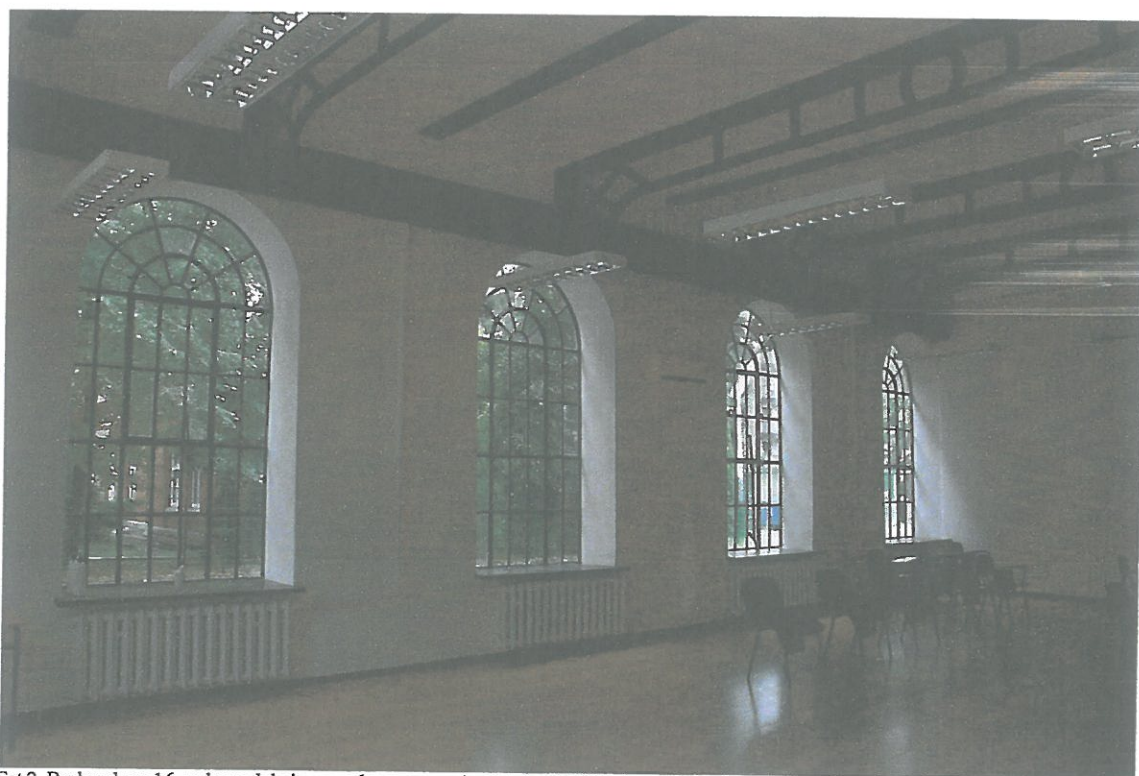
Wszystkie wspomniane powyżej elementy wymagające wykonania osobnego projektu, muszą być na etapie projektowym, zaakceptowane przez WUOZ.

mgr Marcin Chojkowski
Art. Plastyk Kons. Dzieł Sztuki
31-444 Kraków, ul. Ogrodnicza 16
kom. 607-656-177

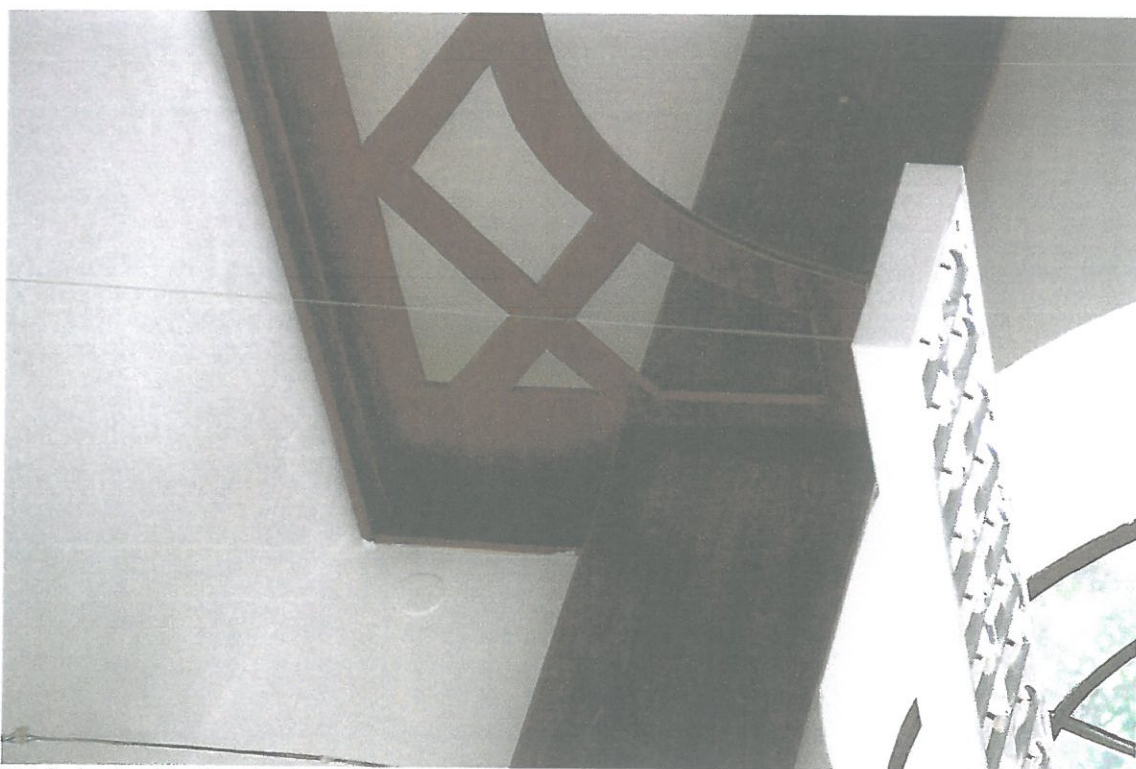
Fot 1. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny sali głównej w kierunku zachodnim.

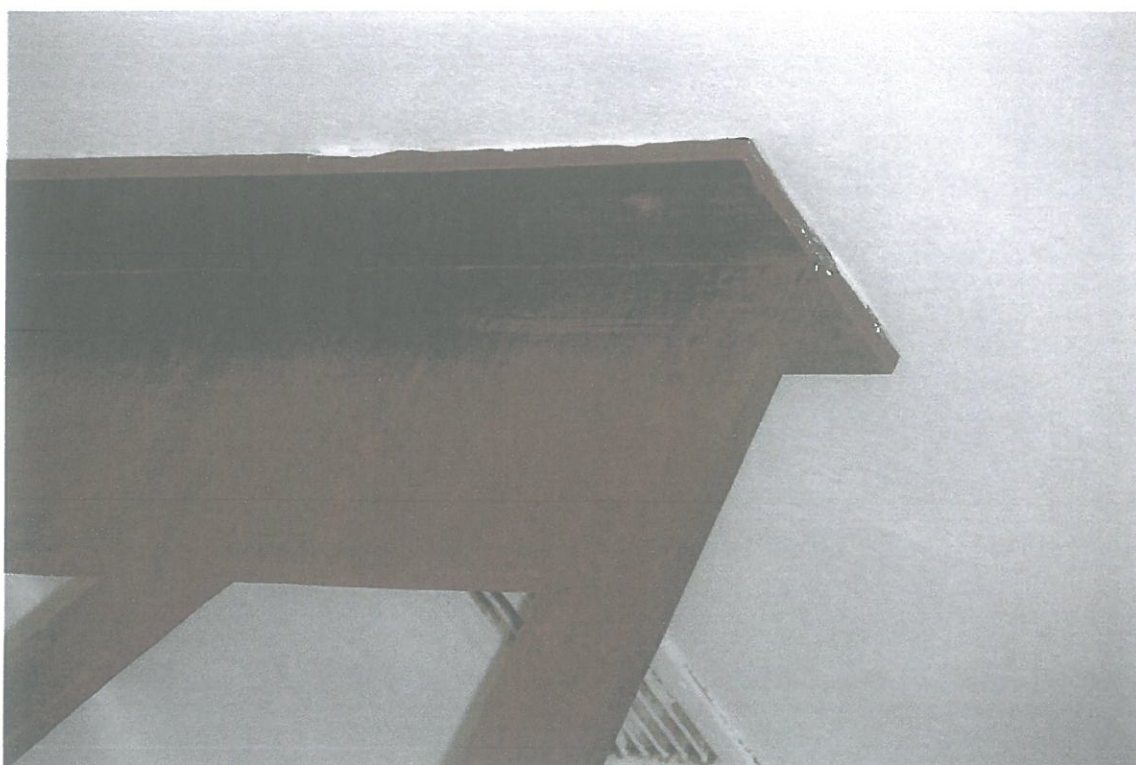
Fot 2. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny ściany południowej, sali głównej.

Fot 3. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny na ścianę wschodnią (wejściową), sali głównej.

Fot 4. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Fragment jednego z elementów zdobniczych stropu sali głównej.

Fot 5. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Fragment jednego z elementów zdobniczych stropu sali głównej

Fot 6. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny korytarza w kierunku wschodnim (w stronę wejścia).

Fot 7. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny korytarza w kierunku zachodnim.

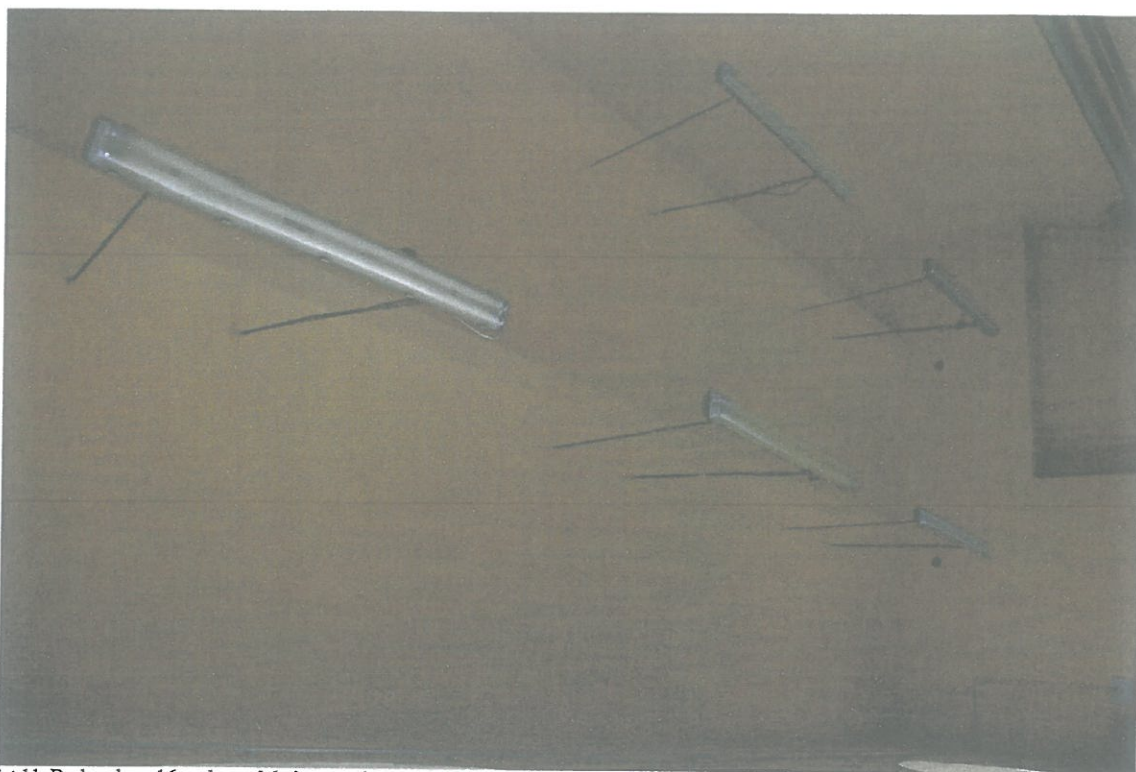
Fot 8. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny pomieszczenia socjalnego.

Fot 9. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny zaplecza kuchennego w kierunku północnym (od strony wejścia).

Fot 10. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny zaplecza kuchennego w kierunku południowym (w kierunku wejścia).

Fot 11. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Widok ogólny stropu, pomieszczenia zaplecza kuchennego.

Fot 12. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Jedno z okien sali głównej.

Fot 13. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Okno na ścianie południowej, pomieszczenia zaplecza kuchennego.

Fot 14. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Okno na ścianie zachodniej, zaplecza kuchennego z wmontowaną skrzynią po urządzeniu klimatyzacyjnym.

Fot 15. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Główne drzwi wejściowe do budynku Od strony wschodniej.

Fot 16. Budynek nr 16, w kompleksie zespołu magazynów artyleryjskich, dawnej zbrojowni twierdzy Kraków, przy ul. Rakowickiej 22
Drzwi wejściowe do pomieszczenia, zaplecza kuchennego.